

ΕΕ: Δικαιώματα, Ελευθερίες, Ρατσισμός, 1ο Λύκειο Βούλας

ΕΕ: Δικαιώματα-Ελευθερίες-Ρατσισμός

1^ο Λύκειο Βούλας, 16.05.2019

Άννα Καραμάνου

(Σημειώσεις)

Θερμά συγχαρητήρια για την πρωτοβουλία καθηγητών και μαθητών, που στοχεύει στην ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας στα θέματα δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η συζήτηση αυτή είναι επίκαιρη, αφού μόλις 10 μέρες μας χωρίζουν από μια κορυφαία δημοκρατική διαδικασία για την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του πιο δημοκρατικού θεσμού της ΕΕ. Το ανησυχητικό είναι ότι πρόκειται για τις πλέον κρίσιμες εκλογές στην 50χρονη ιστορία του θεσμού.

Στις προσεχείς εκλογές κρίνεται ουσιαστικά το μέλλον της Ευρώπης. Πρόκειται για μια δύσκολη και περίπλοκη περίοδο που σημαδεύεται από το Brexit, την άνοδο των εθνολαϊκιστικών κομμάτων, τις ταραχές στη Γαλλία, την προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, την ενίσχυση των εθνικισμών και της αβεβαιότητας. Όλα δείχνουν ότι η Ευρωπαϊκή δημοκρατία τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κατακτήσει τη φήμη του πιο αφοσιωμένου υπερασπιστή των βασικών δικαιωμάτων των ανθρώπων και της

δημοκρατίας, ακόμη και πέρα από τα σύνορα της ΕΕ. Οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπερασπίζονται τη δημοκρατία σε ολόκληρο τον πλανήτη. Μερικοί ταξιδεύουν μακριά για να παρακολουθήσουν εκλογές, για να μεσολαβήσουν σε συγκρούσεις ή για να υποστηρίξουν τα νέα κοινοβούλια στα πρώτα τους βήματα.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατά τα τελευταία χρόνια διαθέτει σημαντικές αποφασιστικές αρμοδιότητες. Αρχικά διέθετε μόνο συμβουλευτικές. Σήμερα δεν είναι αυτό που ήταν το 1989, σαράντα χρόνια πριν, όταν πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες εκλογές. Σήμερα συμμετέχει στις αποφάσεις για το 85% περίπου του συνόλου των περιπτώσεων, "εκλέγει" τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης, επικυρώνει τις εμπορικές συμφωνίες, κλπ. Ταυτόχρονα, αγωνίζεται εναντίον νέων και παλαιών απειλών κατά της ελευθερίας και των δικαιωμάτων.

Ο σεβασμός των δικαιωμάτων των ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, συγκαταλέγεται στις βασικές υποχρεώσεις της ΕΕ. Η διαφύλαξη των δικαιωμάτων αυτών αποτελεί επίσης υποχρέωση της ΕΕ όταν εφαρμόζει πολιτικές και προγράμματα, υποχρέωση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, υποχρέωση του καθενός από τα κράτη μέλη ξεχωριστά.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκδίδει ψηφίσματα και απευθύνει εκκλήσεις προς όλες τις χώρες, για να εφαρμόσουν την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και άλλες διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Προσπαθεί επίσης να διασφαλίσει ότι όλες οι διεθνείς δραστηριότητες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του εμπορίου και της χορήγησης βοήθειας, τηρούν τις αρχές της Ένωσης για τα ανθρώπινα

δικαιώματα. Επί πολλά χρόνια η θανατική ποινή και τα βασανιστήρια βρίσκονταν στο επίκεντρο της προσοχής. Πιο πρόσφατα, έχουν προστεθεί η εμπορία ανθρώπων και τα ψηφιακά δικαιώματα.

Τα τελευταία χρόνια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επίσης να επιδείξει σημαντική δραστηριότητα σε θέματα που άπτονται του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας. Το 2016 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα με το οποίο ζητείται η θέσπιση μηχανισμού της ΕΕ [για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα](#).

Κάθε χρόνο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απονέμει το [Βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης](#) για να τιμήσει πρόσωπα ή οργανώσεις που αγωνίζονται για την υπεράσπιση της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ελευθερίας της σκέψης. Το βραβείο καθιερώθηκε το 1988 και έχει αναδείξει πολλούς αγώνες και στις πέντε ηπείρους. Τα ίδια τα ιδρυτικά κείμενα της ΕΕ επιτάσσουν να υπερασπίζεται η Ένωση στο σύνολό της τις αρχές της δημοκρατίας όχι μόνο στο εσωτερικό της, αλλά και στις εξωτερικές σχέσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, από τα πρώτα της βήματα, έθεσε ως προτεραιότητα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη καταπολέμηση των διακρίσεων πάσης μορφής (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου-1950). Η ίδια η ιδέα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης έχει ως βάση τη φυλετική, εθνική, θρησκευτική και πολιτισμική διαφορετικότητα, καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων. Η φρίκη των πολέμων στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα οδήγησε τους λαούς της Ευρώπης στη συνειδητοποίηση ότι η ειρήνη και η πρόοδος επιτυγχάνονται μόνο μέσα από τη συμφιλίωση των λαών, το διάλογο και το σεβασμό στη διαφορετικότητα. Κατά τα τελευταία 70 χρόνια οι λαοί της Ευρώπης

απολαμβάνουμε μια μακρά περίοδο ειρήνης και ευημερίας.

Σύμφωνα με τη **Συνθήκη της Λισσαβόνας** η Ένωση βασίζεται σε αξίες, όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα των φύλων και η ισότητα των πολιτών, το κράτος δικαίου, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Αυτές οι αξίες αποτελούν τη βάση και την προϋπόθεση ύπαρξης της ΕΕ, είναι κοινές για τα κράτη μέλη, σε μια κοινωνία πολυφωνίας, ανοχής, αλληλεγγύης, δικαιοσύνης και απαγόρευσης των διακρίσεων. Το γεγονός ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ισότητα συμπεριλαμβάνονται στις αξίες της Ένωσης είναι πολύ σημαντικό, διότι αφενός δημιουργείται μια ισχυρή νομική βάση για την ουσιαστική προστασία τους, αφετέρου τίθενται οι βάσεις για μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πολιτική ολοκλήρωση.

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιγράφει όλα τα προσωπικά, ατομικά, πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Χάρτης συμπληρώνει τους εθνικούς κανόνες, δεν τους αντικαθιστά. Όταν τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν γίνονται σεβαστά, τα εθνικά δικαστήρια έχουν τον λόγο. Οι πολίτες μπορούν επίσης να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αρμόδιο για παραβιάσεις των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων που περιγράφονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δε, όταν ένα κράτος μέλος δεν συμμορφώνεται με το δίκαιο της ΕΕ και παραβιάζει τα δικαιώματα κάποιου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να παραπέμψει

το κράτος μέλος ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι απολύτως προσηλωμένο στην διαφύλαξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε ολόκληρη την Ένωση. Μαζί με το Συμβούλιο της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει νομοθεσία για την καλύτερη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ένα καλό παράδειγμα τέτοιας νομοθεσίας είναι η δέσμη των νόμων που έχει εγκρίνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να αποτρέψει τις διακρίσεις και να εξασφαλίσει την ίση μεταχείριση των ανθρώπων στην εργασία. Τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν τους νόμους αυτούς σε εθνικό επίπεδο.

annakaramanou@icloud.com